

Tolerance for Innovation. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21, No. 12. P. 684–688.

4. Wenhua Z, Xiaohua D, *Criminal Minds and Correction*, Mass Publishing House, 1997. P. 155.

УДК 159.9:314.15

Семенчук А. В.

*магістр спеціальності 231 Соціальна робота,
Західноукраїнський національний університет*

Підгурська М. В.

*старший викладач кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнського національного університету*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

Проблема трудової міграції в Україні є широко розповсюдженим феноменом, який існує вже багато років. Трудова міграція як явище впливає не тільки на економіку держави, а й на суспільство загалом, особливо на дітей трудових мігрантів, які стають соціальними сиротами, що, як наслідок, зумовлює багато інших проблем. Міграція українського населення з метою працевлаштування в іноземних країнах є негативним явищем, яке сильно позначається на функціонуванні сім'ї як одного із найважливіших соціальних інститутів. Діти трудових мігрантів, що залишились з бабусями, дідусями чи братами або сестрами, відчують себе відкинутими, оскільки вони не знали належної батьківської турботи, догляду, опіки та виховання, а тому потребують кваліфікованої соціально-психологічної допомоги від фахівців.

Актуальність цього явища в Україні підтверджуються низками документами як: Конвенція ООН про права дитини; Конституція України; Закон України «Про охорону дитинства»; Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»; Закон України «Про основні засади державної міграційної політики України»; Закон України «Про зовнішню трудову міграцію»; Наказ МОН України «Про проведення соціально-педагогічної та психологічної роботи з дітьми трудових мігрантів» та ін. [1, 131-132].

За звітом, наданим Міжнародною організацією з міграції у 2020 році Україна посідає четверте місце за кількістю мігрантів за кордоном, що становить 5,5 млн. осіб. Враховуючи російське вторгнення в Україну, згідно звіту наданим МОМ (28 квітня 2022 року), кількість емігрантів становитиме від 10 млн. осіб загалом, враховуючи звіти 2020 та 2022 року [4, 1; 5].

Згідно зі статистичними даними, наданими міжнародною правозахисною організацією «Ла Страда – Україна», серед основних причин трудової міграції українців є бажання заробити гроші на навчання дітей (86 %); придбання або будівництво житла для родини (72 %); забезпечення базових потреб своєї родини (69 %) [3]. Із наведених статистичних даних можна скласти загальну картину того, що більшість батьків, які виїжджають в іноземні країни, здійснюють це, щоб забезпечити своїх дітей освітою та базовими потребами, що з одного боку – забезпечує їх матеріально, але з іншого – призводить до виникнення психоемоційних проблем, відчуття провини, відчуження, низької мотивації та ін.

У дітей, яких батьки виїхали працювати за кордон, частіше формуються негативні ознаки у поведінці, такі як безвідповідальність, агресивність, байдужість, замкнутість. У них формується негативне ставлення до навчання, проявляється все більше споживацька поведінка, оскільки, окрім матеріальних речей вони нічого не мали. Розлучившись із сім'єю, дитина розпочинає шукати приклад для наслідування в інших особах, а особливо у кримінальному середовищі, де пізніше, її втягують до алкоголізму, проституції, наркоманії чи злочинної діяльності.

Загалом, діти трудових мігрантів мають такі ж проблеми, як і їх однолітки, але ж до цього також додаються додаткові труднощі через відсутність батьків, зокрема: тривожність, відчуженість, переживання за батьків, самотність, відсутність ціннісних орієнтацій. Усілякі питання та проблеми, які звичайні діти вирішують за допомогою порад батьків, діти трудових мігрантів не завжди можуть розв'язати, оскільки не відбулось настановлення їхніми батьками, а за допомогою до близького оточення чи професійних фахівців вони не звертаються через відсутність довіри або відчуття ніяковості, яке виникає у них від розповсюдження своїх проблем [2, 158].

Отже, для запобігання подальших психологічних та соціальних проблем у житті дитини трудових мігрантів, за нашим переконанням, необхідно:

- розробити та впровадити в практику програми, що зорієнтовані на наданні соціально-психологічної допомоги дітям трудових мігрантів у загальноосвітніх навчальних закладах;
- розробити комплексні корекційні програми для надання психологічної допомоги дітям трудових мігрантів, які включатимуть методи індивідуальної та групової терапії;
- впровадити групові заняття у загальноосвітніх навчальних закладах, що зорієнтовані на поширення дітьми трудових мігрантів своїх переживань та проблем, які притаманні їм через відсутність їхніх батьків;

– надавати консультації опікунам дітей трудових мігрантів щодо вирішення конфліктів з дітьми, проблем та труднощів, що виникають у житті дитини.

Таким чином, ми визначили, що при наданні соціально-психологічної допомоги дітям трудових мігрантів та їм опікунам, необхідно використовувати різний комплекс видів допомоги: психологічну, соціально-педагогічну, інформаційну-консультативну тощо. Адже, при вчасному виявленні проблеми та швидкому втручанні, фахівець допоможе знизити ризик потрапляння дитини у складну життєву ситуацію та забезпечить її нормальне функціонування у соціумі під час відсутності батьків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заверуха О. Я. Соціально-психологічні детермінанти проблеми психологічного сирітства дітей трудових мігрантів України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія психологічна. 2017. Вип. 2. С. 131-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2017_2_16
2. Пігіда В. М. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми трудових мігрантів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2011. Вип. 21. С. 157-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2011_21_53
3. Шевцова М. «Євросироти»: з чим стикаються діти українських трудових мігрантів. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/05/4/224005/> (дата звернення: 24.05.2022)
4. Ukraine response situation report 28 april 2022. IOM Ukraine. URL: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/situation_reports/file/ukraine-response-situation-report-28-april-2022.pdf
5. World migration report 2022. URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

УДК 159.922.8:923.2

Бойченко А. В.

*студентка 4 курсу спеціальності 053 Психологія,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ АВТОНОМНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Проблема автономності особистості є досить актуальною протягом різних вікових періодів, а особливо в період юності. Адже починаючи з раннього